

Указания за запазване на неприкосновеността на личния живот в медиите

Указания, одобрени съвместно през юни 2018 г. от Ръководния комитет по медиите и информационното общество (CDMSI) и Комитета по Конвенция 108 (Конвенция на Съвета на Европа за защита на личните данни).

Съдържание

Указания за запазване на неприкосновеността на личния живот в медиите .	1
1 ВЪВЕДЕНИЕ	4
2 СВОБОДА НА СЛОВОТО, РОЛЯ НА МЕДИИТЕ И ОТГОВОРНА ЖУРНАЛИСТИКА	5
2.1.Свобода на словото	5
2.2. Медиите като стожери с права и отговорности.....	5
2.3 Отговорна срещу таблоидна журналистика	6
3 ЛИЧЕН ЖИВОТ И УСЛОВИЯ ЗА ПУБЛИКУВАНЕ ПО ЛИЧНИ ВЪПРОСИ	7
3.1.Личен живот	7
3.2.Съгласие.....	8
3.3 Обществен интерес	9
3.3.1 Публични фигури	10
3.3.2 ЧАСТНИ ЛИЦА	11
3.4 Рамка за балансиране на правата за неприкосновеност на личния живот и свобода на словото.....	12
3.4.1 ПРИНОС КЪМ ДЕБАТА ОТ ОБЩ ИНТЕРЕС	12
3.4.2 РОЛЯТА НА ВЪПРОСНОТО ЛИЦЕ И ОБЕКТА НА РЕПОРТАЖА.....	13
3.4.3 ПРЕХОДНО ПОВЕДЕНИЕ НА ВЪПРОСНОТО ЛИЦЕ	14
3.4.4.МЕТОД НА ДОБИВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И НЕЙНАТА ДОСТОВЕРНОСТ	15
3.4.5.СЪДЪРЖАНИЕ, ФОРМА И ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ПУБЛИКАЦИИТЕ.....	15
4 СПЕЦИФИЧНИ ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ЛИЧНИЯ ЖИВОТ.....	16
4.1.Семейство, дом, имущество	16
4.2.Физически и морален интегритет.....	17
4.3 Правото на опазване на собствения имидж.....	18
4.3.1 Специфични случаи на ФОТОГРАФИРАНЕ И ЗАСНЕМАНЕ.....	19
4.4 Кореспонденция	20

5 ОТРАЗЯВАНЕ НА ПРЕСТЪПНИ ДЕЯНИЯ	21
5.1.Общи принципи	21
5.2.Право на жертвите (непълнолетните) да защитят самоличността си	21
5.3.Правото на неприкосновеност на личния живот на предполагаем педофил.....	21
5.4.Разкриване на самоличността на разследван полицаи	21
5.5.Заподозряни лица	22
5.6. Публикуване на всекидневни аспекти от живота на за обвинените лица	22
5.7.Лица, задържани под стража	22
5.8.Осъдени лица в емоционални ситуации	22
5.9 Осъдени лица, освободени условно.....	23
6 КОДЕКСИ ЗА ПОВЕДЕНИЕ И САМОРЕГУЛИРАЩИ ИНСТРУМЕНТИ	23
7 ПРИНЦИПИ ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ	23
7.1 Права на физическите лица	23
7.2 Мерки за сигурност	26
7.3 Обработване на нередакционно съдържание	26
8 ПРЕПРАТКИ	29
Член 10 – Свобода на словото	29
Документи на Съвета на Европа	29
ПРАКТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА	30

1 ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящите Указания представляват подбор от стандарти на Съвета на Европа („Съветът“) и на Европейския съд по правата на човека („Съдът“), касаещи защитата на неприкосновеността на личния живот на физическите лица в медиите¹, включително и на публично известните. Същите включват и принципите на защита на личните данни, базиращи се на различни регулаторни инструменти и водещи практики.

Що се отнася до стандартите за балансиране и съвместно укрепване на правата на личен живот и свободата на словото, те са структурирани в пет раздела и първият от тях дава обобщение на правото на свободно слово, ролята на медиите и понятието за отговорна журналистика. След това те разработват концепцията за личния живот и условията за публикуване на въпроси от лично естество, давайки конкретни примери на случаи, в които се публикуват репортажи за личния живот. На последно място, документът съдържа ключови стандарти за защита на неприкосновеността на личния живот когато се отразяват престъпни деяния. Има и един допълнителен раздел за значението на журналистическите етични кодекси и други инструменти за саморегулация.

Указанията са насочени към журналистите² и други професионални дейци в медиите, като целта им е да помогнат в практическото приложение на споменатите стандарти в конкретните случаи, свързани с етиката. Поради тази причина, Указанията не съдържат детайли относно преценката за баланс на правата.

Позоваването на съдебната практика е включено в последния раздел на Указанията за тези, които се интересуват от проучване на съдебните решения и квази правни норми на Съвета.

Указанията са насочени единствено към съществуващите стандарти на Съвета и на Съда (и частично адресира принципите за защита на личните данни, чрез най-добри практики и стандарти на национално и европейско ниво). Те нито въвеждат нови стандарти, нито имат правна сила. Указанията следва да се смятат за инструмент, даващ съвети. С оглед на това те да бъдат ясни, кратки и разбираеми за ползващия ги, Указанията се фокусират върху най-основните моменти от защитата на неприкосновеността на личния живот в медиите. Насърчават се журналистите, които ги използват, да предоставят обратна информация, като Указанията подлежат на по-нататъшни актуализации и бъдещи подобрения.

¹ За целите на документа, терминът "медия" следва да се разбира в съответствие с приложимите стандарти на Съвета на Европа, изложени в Раздела с референциите, и по-специално с Препоръката на Комитета на министрите/Rec (2018)1 за медийния плурализъм и прозрачността на собствеността на медиите и Препоръка CM/Rec(2011)7 на Комитета на министрите за новото понятие за медиите.

² За целите на настоящите Указания терминът "журналист" трябва да се разбира в съответствие с приложимите стандарти на Съвета на Европа, изложени в Раздела с Референции, и по-специално с Препоръка на Комитета на министрите CM /Rec(2016)4 за защита на журналистиката и на безопасността на журналистите и други медийни дейци.

2 СВОБОДА НА СЛОВOTO, РОЛЯ НА МЕДИИТЕ И ОТГОВОРНА ЖУРНАЛИСТИКА

2.1. Свобода на словото

Правото на свобода на словото е гарантирано за всеки. То включва правото на отстояване на мнение по различни въпроси и на получаване и разпространяване на информация и идеи, без намесата на държавата. Въпреки това, държавите имат право да лицензират радио, телевизионни или кино предприятия.

Това право е съществен елемент на демократичното общество и основно условие за неговия напредък и за самореализацията на всеки човек. Разпростирайки се отвъд информацията и идеите, които се посрещат благосклонно или се смятат за безобидни или се посрещат с безразличие, правото на свобода на словото обхваща и информация, която може да обиди, шокира или дори да разстрои.

Плурализмът на медиите е важен аспект от правото на свобода на словото. В демократичното общество разнообразието на мнения трябва не само да бъде толерирано, но и активно утвърждавано и улеснявано. Различните мнения в обществото трябва да бъдат отразявани в медиите, като така се изгражда толерантност и широта на възгледите.

2.2. Медиите като стожери с права и отговорности

Медиите са смятани за публични стожери, които играят жизнено важна роля в демократичното общество. Те имат задължението да разпространяват информация и да информират обществеността по всички въпроси от обществен интерес.

Въпреки това обаче, правото на журналиста на свобода на словото не е абсолютно. Журналистите имат права и отговорности. В това отношение, в термина „права“ се влага значението на прерогатив на журналистите да упражняват професията си и да публикуват репортажи по въпроси от обществен интерес, *докато терминът „отговорности“ означава, че те трябва да действат добросъвестно и да представят точна и надеждна информация в съответствие с журналистическата етика.*

От тях се изисква да проверяват фактите преди да ги публикуват, макар че същото изискване не се прилага, когато те отчитат и разпространяват мнения. Въпреки това, дори и мненията трябва да са фактологически обосновани. В делото *Бодрожич с/у Сърбия* Съдът намери за приемливо журналистът да критикува един историк, като го нарича „идиот“ и „фашист“, тъй като неговото мнение беше публикувано в отговор на появата на историка в телевизионно шоу, където той дискутира етническото и национално напрежение на Балканите. Така, обидните думи не трябваше да бъдат тълкувани като декларация на факти, а като мнение, като реакция на липсата на толерантност към националните малцинства в изказването на самия историк.

При специални условия е оправдано журналистите да не проверяват фактите, които излагат. Например, когато журналистите отразяват съдържанието на официални доклади или информация от правителството или от публични отчети, от тях не се изисква да правят допълнителни независими проучвания, за да проверят тези факти.

От журналистите зависи дали ще решат как дадена статия в пресата да бъде представена, и на тях е разрешено да използват в известна степен преувеличение или дори провокация. Така те могат да подсилват статиите си и да се опитат да ги представят атрактивно, **при условие че не представят нещата невярно и не подвеждат читателите си.**

Публикувайки репортажи по въпроси относно неприкосновеността на личния живот, журналистите могат да бъдат ограничени от съдебно разпореждане, тъй като по принцип предварителното ограничаване на публикациите не е забранено. Важно е обаче да се знае, че от съдебните власти се изисква внимателно да оценяват разпоредбите, касаещи пресата, тъй като забавянето при публикуване на новини, дори и за кратък период, това може да лиши новината от стойност и интерес към нея.

Когато е практически възможно, журналистите трябва да поискат коментари от обектите на техните репортажи, макар и да не са задължени да ги информират преди публикацията или предаването. В делото *Мосли с/у Обединеното Кралство*, засегнатото лице е заснето да участва в садо-мазохистични дейности с проститутки. Той осъди вестника за нарушаване на правото му на неприкосновеност на личния живот. Лицето е направило опит да принуди медията да уведомява засегнатите лица предварително за намерението ѝ да публикува журналистически материал, в който те участват. Съдът не уважи иска и постанови, че не е необходимо медиите да информират лицата за намерението им да публикуват материали за тях.

2.3 Отговорна срещу таблоидна журналистика

Отговорната журналистика означава, че журналистите упражняват професията си като действат добронамерено и събират и разпространяват информация в съответствие с журналистическата етика. Те се уверяват, че репортажът е балансиран като се опитват многократно да се свържат със засегнатите лица за коментар преди публикацията.

Таблоидната журналистика означава, че личната информация (особено фотографии) се събира в атмосфера на непрекъснат тормоз, който може да насажда много силно чувството за нахлуване в личния живот или дори преследване на въпросните лица.

Важен елемент на правната оценка е дали личната информация се публикува от журналист, придържащ се към принципите на отговорната журналистика, или от таблоиди, които публикуват тази информация единствено, за да удовлетворят любопитството на обществото. Журналистите, практикуващи отговорна журналистика, могат да разчитат на силна защита на правото им на свобода на словото. **Въпреки**

това, държавните органи не следва да решават към какви техники за отразяване на събития да се придържат журналистите.

Журналистите трябва да си дават сметка, че не е нужно обществеността да знае къде се намира дадена известна личност или за поведението си в личния живот, дори и когато това лице е на места, които не винаги могат да бъдат определени като напълно частни.

Публикуването на снимки с придружаващи ги коментари, свързани изключително с подробности от личния живот и направени без съгласие, особено когато са снимани тайно от разстояние, най-вероятно представлява нарушение на правото на личен живот на известните личности. Не се смята непременно, че такива фотографии допринасят за дебат от общ интерес. Този стандарт е дори по-строг в случаите, засягащи частни лица.

Журналистите по принцип са задължени да спазват закона и етичните кодекси, когато отразяват новини особено в ситуации, които могат да доведат до нарушение на приложимите закони. *Закононарушения могат да бъдат оправдани единствено в ситуации, при които задоволяването на интереса на обществеността натежава повече от задължението да се спазва закона.* Например, журналист трябва да спазва полицейско нареждане да напусне района по време на публични демонстрации или рискува да бъде задържан от правоприлагащите служители. Също така, журналисти, които избират например да закупят нелегално огнестрелно оръжие, за да докажат, че оръжията могат да бъдат лесно достъпни, не може да очакват да бъдат освободени от наказателно преследване.

3 ЛИЧЕН ЖИВОТ И УСЛОВИЯ ЗА ПУБЛИКУВАНЕ ПО ЛИЧНИ ВЪПРОСИ

3.1. Личен живот

Правото на личен живот е гарантирано за всеки човек.

Понятието за личен живот е термин без точна дефиниция, касаещ, не само физическия и психологическия интегритет на лицето, но и редица аспекти относно поповата идентичност и сексуална ориентация, име или елементи свързани с правото на лицето над техния имидж.

Репутацията на лицето е също част от правото му на личен живот.

Личният живот се разпростира до правото свободно да установява и развива взаимоотношения (включително и романтични) с други човешки същества. Освен това, информация, свързана с медицинското състояние, домашния адрес, бащинството върху извънбрачно дете и сексуалните дейности се смята, че попада в сферата на личния живот.

Правото на неприкосновеност означава, че всеки човек, включително известните личности, имат правото на личен живот, далеч от нежелано внимание (подлежащо на някои изключения).

По принцип публикация, отнасяща се до строго лични въпроси, нарушава правото на защита на личния живот, освен ако не е дадено съгласието от въпросното лице или когато такава публикация се смята, че е в интерес на обществеността. В такъв случай решение, за това кое се счита за личен въпрос и кое е обществен интерес, трябва да бъде вземано от самите журналисти във всеки конкретен случай.

Колкото по-интимни са аспектите от личния живот, които се разкриват, толкова по-сериозна трябва да бъде обосновката за взетото решение.

3.2. Съгласие

Като общо правило личната информация не трябва да се прави публична без съгласието на въпросното лице. Съгласието е важен елемент при определяне дали дадена публикация на факти от личния живот е намеса в правото на личен живот.

Така че информация за лицата може да се публикува и без съгласието им, ако е налице по-голям обществен интерес, т.е. ако разкриването на информация е оправдано от общ интерес или загриженост, която се **счита, че има предимство пред съображенията за неприкосновеност на личния живот на съответното лице.** Поради това, понятието за обществен интерес може да бъде алтернативно на съгласието основание за публикацията.

Твърдейки че е нарушено правото ѝ на личен живот, Принцеса Каролин Фон Хановер се оплака няколко пъти за публикуването на снимки от личния ѝ живот в германски списания. **Съдът проучи и начина, по който бяха придобити снимките**, наблюдавайки на важноста на получаване на съгласието на въпросните лица.

Например покрай делото *Фон Хановер 2 с/у Германия* е публикувана снимка на Принцесата на ски ваканция заедно със статия за болестта на баща ѝ, с което се установява, че публикацията допринася за провеждането на дебат от общ интерес. Затова, дори и при липсата на нейно съгласие, съдът постанови, че публикацията е била оправдана.

Въпреки това, във всяка публикация без съгласие правилото е: колкото по-частен е въпросът, толкова по-голяма е потребността от преценка. Например, романтичните връзки на дадено лице са по принцип чисто личен въпрос. Съответно, детайлите, касаещи сексуалния му живот, или интимните му връзки се разрешава да станат публично достояние без неговото съгласие само при извънредни обстоятелства. Такъв беше случаят в делото *Кудерк и Хачет Филипачи Съдружие с/у Франция*, разгледан по-долу.

На практика информацията и образите, публикувани със съгласието на участващите лица, като цяло не поставят проблеми. Съдебните производства се инициират най-вече в случаи, при които не е получено съгласие. В следните раздели ще бъдат представени редица съдебни дела, при които материали са били публикувани без съгласието на

лицата. Авторите обаче изтъкват аргумента, че съответните публикации са били в обществен интерес.

3.3 Обществен интерес

Като цяло общественият интерес се свързва с въпроси, засягащи обществеността до такава степен, че тя може с право (законно) да се интересува от тях, да привлечат вниманието ѝ или да обезпокои значително обществеността.

Областите, които се смята че са от обществен интерес, включват, но не се свеждат само до злоупотреби с държавната служба, незаконното използване на обществени средства, защита на общественото здраве, безопасност и околна среда, защита на националната сигурност и други.

Журналистите може да публикуват редовно лична информация, когато оповестяването ѝ има по-голям положителен ефект и се включи при дискутирането на въпрос от публичен интерес (публикуваната лична информация трябва да служи за някаква важна обществена цел). Колкото по-голяма е информационната стойност за обществеността, толкова по-голям е интересът на лицето да бъде защитено срещу публикацията и обратно.

В това отношение журналистите могат да използват повторно лична информация, която вече е направена публична от въпросното лице. В *Крон Ферлаг ГмбХ § Ко. КГ с/у Австрия*, журналист се е позовал на уеб-сайта на Австрийския парламента и използвал снимка на политик и да придружаващата я статия, твърдейки, че политикът е получавал незаконни заплати. Журналистите могат също да преиздават информация и фотографии на физически лица, оригиналите на които са публикувани първоначално с тяхното съгласие, дотолкова, доколкото информацията е обект на обоснован обществен интерес (*Еерикайнен и Сие с/у Финландия*).

Не е нужно новинарските репортажи да са напълно посветени на дебат в обществен интерес, за да допринесат за дебат, тъй като може да е достатъчно статията да се занимава с дебата или да съдържа един или няколко елемента от него.

Трудно е да се дефинира ясно обществения интерес поради риска да бъдат изключени някои въпроси или да бъде предложена прекалено тясна дефиниция. Решението дали да се публикува лична информация за публично лице винаги ще зависи от обстоятелствата в случая. *Така от журналистите се очаква да прилагат теста за публичния интерес и да балансират силата на разсъжденията за или против разкриването на данни във всеки отделен случай.*

При определянето на обществения интерес, което би трябвало да има значение за журналистите, е дали новинарският репортаж може да допринесе за този интерес, а не дали ще успеят напълно да постигнат тази цел. В делото *Ерла Хлинсдотир с/у Исландия # 2*), журналист пише, че директорът на Християнски рехабилитационен център и неговата съпруга са участвали в секс игри с пациенти на центъра. Макар в крайна сметка съпругата да не е осъдена, репортажът относно тези твърдения допринася за обществения интерес.

Общественият интерес се прилага, наред с други въпроси, които могат да породят значителни спорове или да включат проблем, за който обществеността има интерес да бъде осведомена, **но той не може да бъде сведен до публичната жажда за информация относно личния живот на другите или до желанието на читателите за сензационност или дори воайорство**, какъвто беше случаят с публикуването на подробности за сексуалните действия на Макс Мосли в гореспоменатото дело в съда. **Ако единствената цел на статията е да задоволи любопитството на читателите относно детайлите от личния живот на дадено лице, не може да се смята, че тя допринася за какъвто и да било дебат от общ интерес за обществото.**

3.3.1 Публични фигури

Публични фигури са лицата, които заемат държавни постове и/или използват публични ресурси. Казано по-широко, публичните фигури включват всяко лице, което има роля в обществения живот, независимо от това дали в областта на политиката, икономиката, изкуствата, социалната сфера, спорта или други.

Личният живот на хората се е превърнал във високодоходен актив за някои медии. Цели са най-вече публичните лица, тъй като детайли от техния личен живот могат да стимулират продажбите. И все пак публичните лица следва да знаят, че позицията им в обществото – в много случаи по техен избор – автоматично съдържа засилен натиск върху неприкосновеността на личния им живот.

Когато се определя дали дадено лице е публична фигура, за журналиста е от малко значение дали лицето е фактически познато на обществеността. Журналистите не могат да бъдат ограничени от твърденията на засегнатите лица, че те всъщност не са познати на обществеността. Това което има значение е дали лицето е излязло на публичната сцена като е участвало в обществен дебат, като е било активно в област от обществен интерес.

Публичните лица неизбежно и съзнателно се подлагат на пълна проверка на всяка тяхна дума както от страна на журналистите, така и от широката общественост. Така тяхното право да защитават личния си живот от очите на обществеността е по-ограничено.

Свободата на словото в областта на политиката би понесла фатален удар, ако публичните фигури можеха да цензурират пресата и публичния дебат в името на правата на личността.

Когато се публикуват репортажи, съдържащи аспекти на личния живот, журналистите би трябвало да обърнат специално внимание на ролята или функцията на въпросното лице и характера на дейностите, които са предмет на новинарския репортаж. В зависимост от това дали на него или нея са възложени официални функции, лицето ще е обект на повече или по-малко ограничено право на неприкосновеност на личния му живот. Например принцеса Каролин Фон Хановер се смята, че е публична фигура, но не упражнява никакви официални функции, което ѝ позволява да се ползва с по-висока степен на неприкосновеност на личния живот от тази, която се ползва от лице, заемащо публична длъжност.

Публични фигури, при които се очаква да имат най-малка неприкосновеност, са политиците. Упражняването на публични функции или стремежът към политическа кариера неизбежно излагат лицето (дори и след смъртта му) на вниманието на обществеността, включително в много области, които са част от личния живот на човека. В делото *Издания Плон с/у Франция*, журналист и бившият частен лекар на бившия френски президент Митеран написаха книга, описваща здравния статус по време на мандата му. Наследниците на президента заведоха дело за забрана относно разпространяването на книгата, твърдейки, че тя нахлува в личния живот на бившия президент и се намесва в личния живот и чувствата на неговата вдовица и деца. Съдът обаче, отсъди в полза на журналиста и лекаря, считайки че в интерес на обществото е да се обсъжда историята на президента с два последователни мандата.

Някои частни действия на публични фигури не могат да се смятат за част от личния живот поради тяхното потенциално въздействие, погледнато от гледна точка на ролята, играна от тези фигури в политическата или социална области, а от тук и произтичащият интерес на обществеността да бъде информирана. Например, арестът на добре известен телевизионен актьор (който може да се смята за пример за подражание за младите хора) за притежанието и използването на незаконни наркотични вещества е вероятно да се сметне за въпрос от обществен интерес, който трябва да бъде отчетен. *Журналистите трябва да отчетат законните очаквания на публичните фигури за неприкосновеност на личния им живот когато се касае за чисто лични дейности, като практикуването на спорт, семейни разходки, вечеря или обяд в ресторант, семейни почивки или интимни взаимоотношения (семейните проблеми, извънбрачни афери), ако репортажът не допринася за въпрос от обществен интерес.*

3.3.2 Частни лица

Частните лица, които не са влезли в публичното пространство, по принцип се ползват от по-голяма защита на правото им за личен живот. Все пак действията им може да ги поставят в условия на обществен интерес, поради което за журналистите няма абсолютна забрана да пишат за тях, дори и без съгласието им.

В някои случаи журналистите може да пишат за и дори да публикуват имената на частни лица. В делото *Стандарт Ферлагс ГмБХ с/у Австрия (№ 3)*, вестник публикува спекулативно загуби, претърпени от една банка и последвалото наказателно разследване. В репортажа си вестникът споменава разследваният банкер. Според съда, макар че банкерът да не може да се смята за публична фигура като старши служител на банката или в качеството си на син на политик, журналистът има право да публикува името му, тъй като той е оглавявал трезора по времето, когато са натрупани загубите.

Частните лица, доброволно включили се в действия неприемливи за обществото, не могат да очакват абсолютно запазено лично пространство. Например на журналистите би било позволено да споменават имената на лица, които се занимават с бизнес в сферата на проституцията (в много страни има дискусии относно дали за стриптийз клубовете трябва да има по-строга регулация или да бъдат напълно забранени). В това отношение, избирайки да се ангажират в силно спорен бизнес, тези частни лица са

влезли в публично пространство и така са изложени на силен контрол от страна на журналистите.

Журналистите следва да обръщат специално внимание на по-широките последствия, до които ще доведе публикуването на лична информация за частно лице, като например възможното изключване от местната общност. В случая *Армониене с/у Литва* (разгледан по-долу) съдът адресира въпроса за тежката морална и психологическа травма, нанесена на цяло семейство, което го принуждава да се преместят от селото, в което живеят, след като журналист разкрива, че член на това семейство е заразен с ХИВ.

3.4 Рамка за балансиране на правата за неприкосновеност на личния живот и свобода на словото

3.4.1 Принос към дебата от общ интерес

Основният аспект, който журналистът следва да разгледа, когато решава дали да разкрие информация за нечий личен живот, е дали репортажът може да допринесе за дебат от общ интерес. Това понятие не е смислово ограничено от понятието обществен интерес; така приносът към дебат от общ интерес определя целта на „обществения интерес“.

Няколко примера от съдебната практика:

- > В *Кудерк и Хашет Филипачи Съдр. с/у Франция*, френско списание публикува репортаж за извънбрачно родено дете на принц Алберт II на Монако. Публикуването на тази информация е от полза за обществения интерес – хората да бъдат информирани за правилата на наследяването, които биха могли да попречат на законнородените деца да наследят трона. В допълнение, членовете на семейството на монархията са също част от съвременната история; оттук налице е обществен интерес към техния частен живот.
- > В *Уайт с/у Швеция*, два вестника публикуват серия от статии на база на различни източници, в които редица престъпни деяния се приписват на Антъни Уайт, включително и убийството на бившия министър-председател на Швеция, Улоф Палме през 1986 г. Съдът постановява, че неразрешеният случай за убийството на Улоф Палме и следствените действия са въпроси от сериозен обществен интерес и загриженост.
- > В случая *Селисто с/у Финландия*, журналист е осъден и глобен за това, че е уронил престижа на хирург, като е написал две статии, в които твърди, че пациентка е умряла в резултат на употребата на алкохол от хирурга през нощта предшестваща операцията. **Съдът установява, че допълнителното разглеждане на личния опит на преживелия вдовец, и на въпросите, отнасящи се до безопасността на пациента, е важен аспект на здравеопазването и поради това повдига сериозни въпроси, засягащи обществения интерес.**
- > В *Гусева с/у България*, представителка на сдружение, работещо в областта на защита на правата на животните, постига три окончателни присъди от съда,

изискващи кмет да ѝ предостави информация за третирането на бездомни животни, намерени по улиците на града, който той управлява. Третирането на животните се смята, че е въпрос от общ интерес и допринася за обществения дебат.

- > В случая *Швайцерише Радио и Фернссегеселшкрафт* СРГ с/у Швейцария затворът отказва да разреши на телевизионна медия да направи телевизионни интервюта вътре в затвора със затворничка, излежаваща присъда за убийство. Медията има намерение да предаде интервюто в една от най-дълго предавани програми на швейцарска телевизия. Съдът постановява, че няма съмнение в репортаж за осъден убиец, който винаги е протестираше срещу присъдата си за убийство. Това привлича обществен интерес и допринася за дискусиата по ефективното функциониране на съдебната система.
- > Обаче, снимките и информацията от чисто личен характер не се смятат, че ще допринесат за дебата в обществен интерес. Във *Фон Хановер* с/у Германия, публикуването на снимки на принцеса Хановер, участваща в спортни занимания, без при това да се получи нейното съгласие, е нарушение на правото ѝ на личен живот.

3.4.2 Ролята на въпросното лице и обекта на репортажа

Както вече беше отбелязано, частно лице, неизвестно за обществеността, може да поиска специална защита на правото си на личен живот, макар че същото не е така и за публичните лица, особено за политиците.

В *Рено* с/у Франция, лицето е осъдено в наказателно производство за това че публично уронва престижа и нанася обида на гражданин, който изпълнява публичен мандат, със забележки, публикувани на интернет страницата на сдружение, на което той е председател и администратор на интернет страницата. **Съдът е на мнение, че когато дебатът се отнася до предмет от особен интерес, като например ежедневието на местните жители и техните жилищни условия, политиците трябва да покажат специална толерантност към критиките.**

Във *Фелдек* с/у Словакия, един изследовател в областта на литературата публикува автобиография, в която описва наред с всичко останало, как е бил осъден от съветски военен съд по обвинение, че му е било заповядано да шпионира армията на Съветския съюз. По-късно той става Министър на културата и образованието на Словашката република и пресата отразява части от книгата. Съдът решава, че в качеството си на политик той очевидно и с пълно съзнание се разкрива за подробно преглеждане на думите и делата му от журналисти и от широката общественост и съответно той следва да прояви по-голяма степен на толерантност.

Същото не се отнася за държавните служители, тъй като те не се излагат съзнателно на такъв детайлен контрол на всяка тяхна дума и дело до степента, в която правят това политиците. Затова медиите и журналистите не следва да ги третират еднакво с политиците, когато се стигне до критика на действията им.

В допълнение, журналистите трябва да бъдат особено внимателни когато докладват за уязвими групи или групи със специфични потребности. Например, децата и младежите трябва да бъдат защитени поради присъщата уязвимост на тяхната възраст, което се отнася и до контекста на медийното оповестяване.

Специално внимание трябва да се отделя на зрелостта на дадено дете когато се цитират неговите коментари. Детето може да не си дава достатъчно сметка за въздействието на неговите думи и медията има етично задължение да не причинява вреда на детето.

Освен това, в случаи когато родителите или законните представители дават негативни, чувствителни или други неподходящи коментари за детето под тяхна грижа, журналистите трябва да преценят дали това е в интерес на детето. Те трябва да публикуват такава информация само тогава, когато е налице преобладаващ обществен интерес, като обаче избягват да споменат името на детето, за да избегнат доживотното му асоцииране с негативните или смуцаващи коментари.

В случаите когато името на детето не е споменато и лицето му не е показано, журналистите следва да избягват и да публикуват информация, която индиректно идентифицира детето (като например фотографии на родителите му, точното местоположение на семейството, т.н.).

Когато провеждат проучвания сред хората изискващи защита, е нужно да се ограничават, особено по отношение на лица, които не контролират напълно умствените или физическите си възможности или които са изложени на крайно емоционална ситуация. Журналистите трябва да избягват да използват уязвимостта на тези лица, за да получат информация.

3.4.3 Предходно поведение на въпросното лице

Това че е давал интервюта на журналисти в миналото, че е присъствал в медиите под друга форма и дори че е сътрудничил с пресата в предишни случаи, не може да служи като аргумент за лишаване на въпросното лице от правото на личен живот.

Доброволното разкриване на информация от публично лице би могло да отслаби степента на защита, каквато това лице има право да получи. В *Хашет Филипачи Съдр. с/у Франция*, един журналист написал статия за известен певец (съпроводена със снимки), отнасяща се до сериозни финансови трудности и прекомерни екстравагантни вкусове. Певецът се оплаква от нарушение на личния му живот, но без успех, тъй като той вече е разкрил информация за щедрия начин, по който е управлявал и харчил парите си в своята автобиография, от която журналистът е черпил информация.

В случая с международно известния модел и знаменитост Наоми Кембъл (разгледан по-долу), предвид заявените публично предишни откази от употреба на наркотици, основните факти за наркотичната ѝ зависимост и факта, че тя се е подлагала на лечение законно бяха обект на обществен интерес и публикации.

В друг случаи във връзка с публикацията на снимки от сватба, също разгледан по-долу, съдът взе предвид факта, че един от жалващите се, който самият е журналист и телевизионен водещ, вече е разкрил до известна степен аспекти за себе си, като участник в сватбата, пред обществеността. Поради тази и други причини, публикуването на снимките се оказва оправдано, въпреки че той предварително е помолил пресата да не отразява бракосъчетанието и е взел мерки да предотврати подобно отразяване от пресата.

3.4.4.Метод на добиване на информация и нейната достоверност

Журналистите са длъжни да действат добросъвестно и тяхната отговорност включва предоставяне на точни факти, надеждна и прецизна информация в съответствие с етиката на журналистиката. ***Например, при травматични смъртни случаи, скръбта, изпитвана от семейството на жертвата, трябва да накара журналистите да покажат благоразумие и внимание.***

Журналистите трябва да използват честни средства за получаване на информация и да показват уважение към въпросното лице. *В делото Фон Хановер с/у Германия, използвайки камери с широкоъгълни обективи, за да се направят тайно снимки на принцесата, когато е на почивка, не се смята за „честен начин“ за получаване на информация.* Обаче, публикуването на фотографии на певец, извлечени от рекламни материали в случая *Хачете Филипачи Съдр. ("Ici Paris")* с/у Франция, беше сметено за приемливо.

Журналистите трябва да са наясно, че статия, написана и представяща фактите така, че да заблуди читателя, е по-малко вероятно да допринесе за дебат от обществен интерес. ***Точността на разпространяваната информация е фундаментен принцип за защитата на правото на личен живот.***

3.4.5.Съдържание, форма и последствия от публикациите

За журналистите е важно да преценят медията, в която се извършва публикацията и начина, по който въпросното лице е представено там. *Например, художественото изразяване в поезията има много по-ограничено въздействие отколкото масовата медия.*

Що се касае до съдържанието, особена грижа трябва да се положи когато публичните лица са представени негативно, тъй като много по-вероятно е това да доведе до нарушение на правото на личен живот. Понятието за свобода на словото защитава не само съдържанието, а също и формата и стила на изразяване. ***Например, сатиричните описания, които по дефиниция включват някаква степен на преувеличение и изкривяване на действителността, се оценяват по различен начин от изложенията на факти.***

Също така и начинът, по който се разпространява публикацията – по национална или местна медия, с голям или ограничен тираж – също е важен фактор. Например, аудио-визуалните и онлайн медиите често имат много по-непосредствен и мощен ефект от печатните медии.

Когато се публикува персонална информация, журналистите следва да обръщат внимание на потенциалното въздействие на информацията върху живота на хората преди разпространението ѝ. Въздействието може да бъде толкова негативно, че да принуди цяло семейство да напусне своето село, както беше споменато по-горе в случая с ХИВ, или да доведе до отмяна на осиновяване (делото на Агеиев с/у Русия Русия). Трябва да се вземе предвид, че в някои страни противопоставянето на правителството може да означава опасност за живота или други форми на заплаха, което налага внимателно да се обмисли дали да бъде разкрита идентичността и личната информация за лицата, които са заплашени от преследване в резултат на публикацията.

4 СПЕЦИФИЧНИ ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ЛИЧНИЯ ЖИВОТ

4.1. Семейство, дом, имущество

Членовете на семейството, роднини и приятели на обществените лица, които не са обществени лица, се ползват от по-висока степен на правото на личен живот, макар че има и случаи, в които на журналистите е разрешено да публикуват репортажи и за тях.

Във Флинкила и др. с/у Финландия, публикуването на името, възрастта, снимката, работното място и семейните отношения на партньора на обществено лице не се смята за нарушение на правото за личен живот, тъй като съпругата участва в инцидент, който доведе до обвинения за причиняване на обществени безредици (което подлежи на наказателно преследване, глоба и осъдителна присъда).

Статии за децата на обществените лица редовно се появяват във вестниците. Ако тези публикации се правят само, за да породят клюки, журналистите не се ползват от силна защита на правото им на свобода на словото. В *Звагулис с/у Литва*, вестник, който публикува, че популярен поп певец има извънбрачно дете нарушава правото му на личен живот, тъй като вестникът не може да обвърже тази информация с професионалната дейност на певеца. **Съдът реши, че наличието на детето не е извън частната сфера и че публикацията е стресираща за общественото лице и вредна за психологическото здраве на детето.**

Правото на личен живот включва не само правото над притежание на действително физическо обозначено място, но също и правото за спокойно ползване на това място. Информация относно домашния адрес на физическото лице е лични данни; следователно той е защитен и по принцип не може да бъде разкриван пред обществото от журналистите. В *Алкая с/у Турция*, журналист, който публикува материал за обира на дома на популярна актриса наруши правото ѝ на личен живот като разкри домашния ѝ адрес. Съдът установи, че дори и да има обществен интерес в публикуването на това, че е била жертва на обир, няма никакъв обществен интерес да се публикуват подробните данни за домашния ѝ адрес. Местоположението на други места, свързани с частните сфери на живота, може да бъде проблематично, какъвто е случаят с лечебния център, често посещаван от Н. Кембъл.

4.2. Физически и морален интегритет

Медицинска информация

Журналистите трябва да обръщат особено внимание на медицинската информация, защото тя е от фундаментално значение за това лицето да може да се възползва от своето право на личен живот. От основно значение е не само да се признава чувството на неприкосновеност на пациента, но и да се запази неговото доверие в медицинската професия и здравните услуги като цяло. Иначе въздействието би могло да бъде толкова отрицателно, че хората нуждаещи се от медицинска помощ да се колебаят да разкриват тази информация, за да получат подходящото лечение.

Във *Фюрст-Пфайфер с/у Австрия*, статия за регистриран психологически експерт за съдебните производства е публикувана през декември 2008 г. в регионален новинарски уебсайт. Статията посочва по-специално, че експертът страда от психологически проблеми, като резки смени на настроеността и панически атаки, но работи като назначен в съда експерт от много години. ***Според съда, сериозен дебат по психичното здраве на психологическия експерт, предизвикан от обосновани подозрения, трябва да се смята за дебат от общ интерес, тъй като от експерта в съдебните производства се изисква да отговаря на стандартите за физическа и психологическа годност.***

В *Армониене с/у Литва*, най-големият ежедневник публикува детайли относно медицинското положение на частно лице, страдащо от ХИВ. След като въпросното лице умира, неговата съпруга продължава съдебното производство. ***Съдът постановява, че публичното оповестяване на здравното състояние на съпруга, давайки пълното му име, презиме и адрес, не е въпрос от публичен интерес. Потвърждавайки информацията за заболяването на съпруга, служителите в центъра по СПИН може да са повлияли негативно на желанието на други хора да се прегледат доброволно за ХИВ.***

В *Миткус с/у Латвия*, вестник нарушава правото на затворник на личен живот, когато публикува, че той е заразен с ХИВ. Статията включва и снимка, макар че националните съдебни власти бяха забранили такава публикация. Съдът установи, че тъй като данните на затворника се виждаха ясно (първото му име и първата буква на презимето му, детайли от криминалното му досие и мястото на излежаване на наказанието за лишаване от свобода бяха споменати), се създава безспорна възможност неговите съкилийници и други лица да го идентифицират и в резултат на това да се държат по различен с него начин, поради здравния му статус.

Морален интегритет

По принцип ще бъде трудно за журналист да оправдае публикуването на информация за личния живот, особено за интимните връзки на публичните лица, ако те не допринасят за дебат от общ интерес. В *Стандарт Ферлагс ГмБХ с/у Австрия (№ 2)*, вестник нарушава правото на защита на личен живот на въпросните лица когато публикува статия, коментираща слухове, че съпругата на тогавашния австрийски президент е искала да се разведе с него и е поддържала близки връзки с друг политик. Според съда, журналистите могат да публикуват информация, касаеща здравния статут на политиците, което би могло да им попречи да изпълняват

служебните си задължения, но същата свобода не се прилага към безцелни клюки за брачните им отношения.

4.3 Правото на опазване на собствения имидж

Имиджът на лицето представлява един от основните атрибути на неговата/нейната личност, той разкрива уникалната характеристика и отличава лицето от другите хора. Имиджът е основен компонент на развитие на личността и всеки има правото да контролира използването на собствения му имидж. В тази светлина, публикуването на фотография, като цяло представлява по-съществена намеса в правото на човека на личен живот отколкото просто съобщаване на собственото му име.

Лицата имат право да отказват публикация на техния имидж и да възразяват срещу записване, съхранение и репродукция на имиджа им от друго лице.

Журналистите и фотографите трябва по принцип да осигурят съгласието на въпросното лице по времето когато се фотографира, а не просто ако и когато снимката се публикува. Иначе един съществен атрибут на неговата личност (имиджът) зависи от трети лица и въпросното лице няма контрол върху него.

Както вече беше споменато в горните раздели, образите, заснети без съгласието на лицата или тайно, без тяхното знание, водят до нарушение на правото на личен живот, освен ако те не се смята, че допринасят за дебат от публичен интерес.

В *Мгн Лимитед с/у Обединеното Кралство*, вестник публикува статия за супермодела Наоми Кембъл. Заглавието на челната страница гласи "Наоми: аз съм зависима от наркотиците" и една по-дълга статия на вътрешните страници във вестника, в която се разглежда лечението на зависимостта на Кембъл. Статиите са съпроводени със снимки, направени тайно, близо до Центъра за анонимни зависими от наркотиците, който тя посещава по това време. Националните съдилища заключават, че публикацията на информацията е оправдана като въпрос от обществен интерес, предвид факта, че Кембъл беше публично отрекла преди това, че взема наркотици, а статиите разкриват, че се лекува от зависимост от наркотици. **Обаче, макар че публикуването на тази информация беше оправдано, Съдът намери, че допълнителната публикация на снимки беше обидна и тревожна за нея и нарушаваше правото ѝ на ненамеса в личния живот.**

В *Мюлер с/у Германия*, ищците са информирани за предполагаемото самоубийство на сина им (впоследствие потвърдено) от една вестникарска статия за първи път, придружена със снимка на сина им. Макар че публикацията на фотографията без тяхното съгласие се смята за нарушение на правото на неприкосновеност, придружаващата я статия беше точна и по никакъв начин не злепоставяща, а снимката няма никакви особености. Освен това, ищците може да са потърсили съдебна забрана, която да предотврати по-нататъшни публикации без потвърдена информация, което те не са направили. Комбинираният ефект от тези фактори намали тежестта на нарушението на личния живот, така в интерес на ищците не беше отсъдена вреда.

4.3.1 Специфични случаи на фотографиране и заснемане

Снимки за насилствени или травматични събития

Като част от техните отговорности, журналистите/фотографите трябва да бъдат чувствителни, когато публикуват информация за хора, преживяващи трагедия и скръб, тъй като публикуването на такава информация може да доведе до нарушаване на правото на личен живот на засегнатите лица. В *Хачете Филипачи* Съдр. с/у Франция, седмично списание публикува статия, илюстрирана с фотография на трупа на високо поставен служител, лежащ на пътя с лице към камерата. Членовете на семейството дадоха под съд списанието за нарушаването на правото им на личен живот.

ССТV

Журналистите трябва да се въздържат от публикуване на кадри, заснети от охранителни камери (CCTV), включващи частни лица, без да маскират снимките, освен ако тази информация не допринася за дебат от общ интерес. В *Пек с/у Обединеното Кралство*, физическо лице, (страдащо от депресия, все пак не обвинявано за някакво престъпно закононарушение) е записано, докато върви по улицата с кухненски нож в ръката и впоследствие се опитва да пререже китките си. Публикацията на тези кадри от местния съвет и медиите се смята за нарушение на правото му на личен живот.

Скрити камери

На разследващите журналисти е позволено да използват скрити камери, за да записват интервюта с физически лица (които не са обществени личности) само при определени условия. Използването на скрити камери е разрешено, когато а) въпросът допринася за обществения дебат, б) репортажът не се фокусира върху личността на лицето, а върху един от неговите професионални аспекти, в) лицето на човека и гласът му са обработени, така че да възпрепятства недвусмислено идентифициране на лицето и г) интервюто не се провежда в обичайните бизнес помещения.

В *Холдман и др. с/у Швейцария*, четирима журналисти бяха включени в заснемането и предаването на документален филм за даване на продукти за животозастраховане на фона на публичното неудовлетворение от практиката, използвана от застрахователните брокери. Документалният филм съдържа поредица от интервюта записани със скрита камера, за да се покажат нарушенията на застрахователните брокери. Съдът постанови, че намесата в личния живот на брокера, не е била достатъчно сериозна, за да доминира над обществения интерес за получаване на информация за предполагаемото нарушение на закона в областта на застрахователното посредничество.

Но популярността на човека или функциите му в обществото не могат при никакви обстоятелства да оправдаят преследването му от медиите или публикуването на фотографии (или информация), осигурени чрез измама или тайно заснемане/записване или публикуването на разкрития описващи детайли от частния живот на лицето и представляващи нахлуване в неговия личен и интимен живот.

Заснемане на сватбени празненства на добре познати лица

Снимането на бракосъчетанията на широко известни лица и публикуването на снимките от церемониите са по принцип разрешени, защото те имат публичен аспект.

В *Sihle Силер-Жаух и Жаух с/у Германия*, седмично списание публикува статия, илюстрирана с няколко фотографии, за сватбата на добре познат телевизионен водещ. Решено беше, че журналистът не е нарушил правото на личен живот на двойката, защото заснетото лице е добре познат и има силно влияние в оформяне на общественото мнение. Освен това, списъкът на гостите, съдържащ известни имена, в това число кмета на Берлин, а и двойката не беше обрисувана в негативна светлина.

По същия начин, в *Лило-Стенберг и Сетер с/у Норвегия*, широко-известен музикант и актриса се оплакаха от пресата, която нарушила личния им живот по време на сватбеното им празненство. Едно списание публикува статия от две страници за сватбата, заедно с шест фотографии, без съгласието на двойката. Съдът реши, че личният им живот не е бил нарушен, тъй като събитието се е провело на открито и достъпно място, те не са били представени в отрицателна светлина, и тяхното сватбено тържество може да се разглежда не толкова лично събитие, колкото като една голяма сватбена церемония.

Деца

Журналистите би следвало да избягват да публикуват снимки на децата на знаменитостите, ако тази информация не допринася за дебат от обществен интерес.

В *Кан с/у Германия*, снимките на две деца на Оливър Кан, бивш вратар на германския национален отбор по футбол и неговата съпруга бяха показани в списание. Журналистите бяха глобени, защото са нарушили правото на семейството на личен живот. Всички фотографии показваха децата в компанията на техните родители или на почивка, макар че обект на репортажите не бяха децата сами по себе си, а по-скоро взаимоотношенията на техните родители и кариерата на Оливър Кан.

В Реклос и Давурлис с/у Гърция, фотографирането на новородено бебе без съгласието на родителите му (в интензивното отделение, в което само болничният персонал би следвало да има достъп) беше сметнато за нарушение на правото на личен живот въпреки факта, че снимките даже не бяха публикувани.

4.4 Кореспонденция

В *Лиймпоел & S.A. ED. Сине Ревю с/у Белгия*, съдия представи доказателства в парламентарно проучване относно работата ѝ по дадено дело. Тя беше помолена да предаде файла, който беше донесла със себе си в подготовката. Файлът съдържаше лични бележки относно нейната защита и препоръки от нейния адвокат за това как да комуникира и да се държи пред комисията. Едно списание публикува статия, съдържаща обширни извадки от подготвителния файл. Съдът сметна, че нейното право на личен живот е било нарушено, тъй като статията съдържаше критики на

характера на съдията и включваше копие на кореспонденция, която беше частна – между клиент и адвокат, в най-строгия смисъл на думата, и която не можеше да се сметне като допринасяща по какъвто и да било начин, за дебат от обществен интерес.

5 ОТРАЗЯВАНЕ НА ПРЕСТЪПНИ ДЕЯНИЯ

Когато отразяват престъпления, журналистите трябва да обръщат специално внимание на това дали въпросното лице е известно на обществеността. Самият факт, че дадено лице е обект на криминално разследване, дори и за много сериозно престъпление, не оправдава третирането му по същия начин както и публично лице, което е изложено в по-голяма степен на публичност.

5.1.Общи принципи

Обществеността има законен интерес да бъде информирана за криминалните престъпления, разследването им и съдебните дела. Докато целта на докладване на престъпленията е да бъде информирана обществеността, все пак журналистите трябва да отразяват добросъвестно като се въздържат от необосновани и непроверени обвинения.

По-специално, журналистите не трябва да представят лицето като виновно докато съдът не произнесе присъда. Добра практика е медиите да посочат дали лицето се е признало за виновно или не, като се има предвид, че признаването на вина не трябва да се представя като доказана вина.

5.2.Право на жертвите (непълнолетните) да защитят самоличността си

В *Кроне Ферлаг ГмбХ & Ко КГ и Кроне Мултимедия ГмбХ & Ко КГ с/у Австрия*, вестник разкрива самоличността на непълнолетна жертва на сексуално насилие като публикува нейна снимка на уебсайта си. Макар че въпросът беше предмет на обществена загриженост, предвид факта, че нито извършителите, нито жертвата бяха публични фигури и не бяха излизали на публичната арена преди това, познаването на тяхната самоличност не беше необходимо, за да се разберат особеностите на случая. Детето не беше публична фигура и съдът прие, че тя е попаднала в обсега на общественото внимание като е станала жертва на престъпно деяние, което е привлякло значително вниманието на обществеността, следователно правото ѝ на личен живот е нарушено.

5.3.Правото на неприкосновеност на личния живот на предполагаем педофил

В *делото У с/у Швейцария*, е установено, че журналист нарушава правото на неприкосновеност на личния живот на лице преследвано за педофилия, което в последствие е оправдано. Статията съдържа голям обем подробна информация и извадки от изказвания на ищеца пред полицията, което се прие за нарушение на правото му на неприкосновеност на личния живот и недопринасящо за публичния дебат.

5.4.Разкриване на самоличността на разследван полицай

Във *Виртсафтс-Тренд Цаитширфтен-Ферлагсгеселшафт с/у Австрия*, новинарско списание публикува статия с извадки от протокола на предварителното следствие в наказателно-процесуални действия срещу трима чуждестранни полицаи, които бяха на

полет за депортиране. Депортираното лице, което те ескортираха умира при неясни обстоятелства. Съдът постанови, че разкриването на самоличността на единия от полицаите от страна на новинарско списание се е отразило отрицателно на неговия личен и служебен живот и че следва да се предприемат особени грижи, за да бъде защитен от обвиненията в медиите.

5.5. Заподозряни лица

По принцип на журналистите е разрешено да публикуват снимки на разследвани лица, напр. на заподозрени в мащабна данъчна измама. Във *Ферлагсгрупе Нюс ГмБХ с/у Австрия (№.2)*, вестникът публикува статия за текущите разследвания по подозрение за мащабно неплащане на данъци срещу управляващия директор на добре известен производител на пистолети. Такава публикация не се смята за нарушение на правото на ненамеса в личния живот на управляващия директор.

Журналистите следва да бъдат много по-внимателни, когато въпросните лица са по-неизвестни. В случая *Хужин и Други с/у Русия*, публикуването (по време на телевизионно предаване) на снимки от паспортите на лица, обвинени за отвлечане и изтезание, няколко дни преди делото им, доведе до нарушение на правото им на неприкосновеност на личния живот.

5.6. Публикуване на всекидневни аспекти от живота на за обвинените лица

В *делото Бедат с/у Швейцария*, се прие, че един журналист е нарушил правото на неприкосновеност на личния живот на физическо лице, което е обвинено за смъртта на трима души във връзка с автомобилна катастрофа. **Съдът постанови, че публикуването на записи от интервюта с изявления, направени от съпругата на обвиняемия и лекаря, и писмата, изпратени от обвиняемия до разследващия съдия, касаещи аспекти на ежедневието му живот в ареста, не са допринесли за публичния дебат.** В допълнение, съдът прие, че журналистът е обрисувал много отрицателна картина на обвиняемия, възприемайки квази-подигравателен тон, с големи снимки на обвиняемия, придружени с текст като доказателство, че журналистът се е стремил да създаде сензационна статия.

5.7. Лица, задържани под стража

В *делото Тома с/у Румъния*, след като полицията задържа лице за притежание на наркотици, няколко полицейски служители се свързват с журналисти и ги канят да направят снимки на въпросното лице в полицейското управление. **Съдът реши, че правото на това лице на неприкосновеност на личния живот е било нарушено.**

В друго дело, *Кхмел с/у Русия*, полицията кани журналисти в полицейското управление да заснемат член на регионалния законодателен орган, който е арестуван по подозрение, че шофира след употреба на алкохол и за поведението му по време на ареста. **Част от записа е предадена по телевизията и се смята, че това е нарушение на правото на лична неприкосновеност.**

5.8. Осъдени лица в емоционални ситуации

В *Егеланд и Хансейд с/у Норвегия*, два вестника публикуваха, макар и без съгласие, снимки на едно лице, което предстои да бъде отведено да излежи присъда лишаване от свобода за дълго време, на която тя току що беше осъдена. **Макар че**

фотографиите се отнасяха до публично събитие и бяха заснети на публично място, по време когато нейната самоличност вече беше добре известна на обществеността, Съдът намери, портретът ѝ представен във вестниците за прекомерно натрапчив, тъй като тя беше облята в сълзи и в голям стрес. Тя току-що беше арестувана в съдебната зала след като бе уведомена, че е осъдена за тройно убийство, водещо до най-строгата присъда.

5.9 Осъдени лица, освободени условно

Често се случва публичните органи, особено правоприлагащите органи, да разпространяват снимки на търсени, арестувани или условно освободени лица. По принцип, на журналистите е позволено да препечатват тези снимки. В *Остерайхкишер Рундфунк с/у Австрия*, беше прието за позволено да се разпространяват портретите на ръководителя на нео-нацистка организация, който беше освободен условно. Според Съда, неговият интерес за неразкриване на физическия му облик не е по-важен от факта, че той е известно лице, извършило престъпления от политическо естество.

6 КОДЕКСИ ЗА ПОВЕДЕНИЕ И САМОРЕГУЛИРАЩИ ИНСТРУМЕНТИ

Кодексите за поведение и саморегулиращите органи или механизми, състоящи се от издатели, журналисти, асоциации на потребителите на медии, експерти от академичните среди и съдии са жизнено важни елементи, допринасящи за етичното практикуване на журналистиката.

Като цяло, журналистите са насърчавани да се придържат към тези саморегулиращи инструменти.

Голяма брой от кодекси за поведението са налични на сайта на Отговорната Журналистика, съвместен проект, който осигурява широк обхват от ресурси за журналистите, обясняващи регулаторните системи и предоставяща съвети за етично списване в медиите (<https://accountablejournalism.org/ethics-codes/international>).

7 ПРИНЦИПИ ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ

7.1 Права на физическите лица

a.

Медиите трябва да спазват задълженията си съгласно Конституцията на държавата в която работят и Конвенцията, за да гарантират правото на личен живот на хората.

Освен това, по силата на чл. 9 на Конвенция 108, дерогациите от основните принципи за защита на личните данни може да бъдат разрешени, например, за да осигурят свобода на словото, само когато тези дерогации са осигурени от закона за Страна по

Конвенцията, и представляват необходими мерки в демократичното общество в интерес на защитата на обекта на данни, или на правата и свободите на други лица.

Товага журналистите е нужно да извършат преценка, във всеки отделен случай, дали им е разрешена дерогация от основните принципи за защита на личните данни в конкретните условия.

В резултат, ключовите принципи за защита на личните данни може в някаква степен да се прилагат само към медиите, които обработват лични данни за своите журналистически дейности.

По отношение на правата на лицата по силата на чл. 8 на Конвенция 108, лицето има правото (в случаите, когато дерогациите съгласно чл. 9 не се прилагат) да:

- > установява съществуването на автоматизиран регистър с лични данни, неговите основни цели, както и самоличността и обичайното местожителство или основното място на дейност на администратора на регистъра;
- > получава през разумни интервали и без прекомерно забавяне или разходи, потвърждение за наличието или отсъствието на лични данни за него, запаметени в автоматизиран регистър с данни, както и тези данни да му бъдат съобщавани в достъпна форма;
- > получава, според случая, поправка или изтриване на такива данни, ако те са били обработени в нарушение на разпоредбите на вътрешното право, с които се въвеждат в действие основните принципи;
- > получи компенсация в случай, че молбата за потвърждение или съответно за получаване на информация, за поправка или заличаване на данни не бъде уважена.

Съгласно новата законодателна рамка на Европейския съюз, с Общия регламент за защита на данните (GDPR), правата на лицата са дори засилени и лицата следва да получават изчерпателна информация по времето на събирането ѝ и ще имат, например правото да изискват да бъде изтривана информацията („правото да бъдеш забравена“), както и да упражнят правото за преносимост на личните им данни, т.н.

Дерогациите от тези права са разрешени, само ако те са заложи в законодателството на страната и представляват необходима мярка в демократичното общество в интерес на защитата на обекта на данните или правата и свободите на другите.

б.

По принцип и като се вземат предвид изискванията на националното право, лицата имат право да получават информация относно данните, съхранявани от отговорните медии.

Подобно искане може да бъде отхвърлено, ако разкриването на информацията ще навреди на журналистическите дейности (разкриване на източниците по текущо разследване, т.н.), би нарушило правата на трети страни или би засегнало по непропорционален начин свободата на словото.

Процедурите по обработка на исканията за достъп трябва да бъдат приети от медиите в качеството им на администратори на лични данни. В случай на отказ да отговорят на

дадено искане, медиите трябва да запишат причините за това решение и да ги съобщят на въпросното лице.

в.

Публикувани новини или твърдения, които впоследствие се оказват неточни, трябва веднага да се поправят по подходящ начин от редактора.

Верните факти следва да бъдат публикувани дори и ако грешката е била допусната в друга форма. В случая с онлайн публикации поправката трябва да бъде свързана с оригиналното съдържание. Ако грешката е направена в самата оригинална публикация, това следва да бъде отбелязано.

Документите, описващи коригирането, оттеглянето или опровергаването, трябва да се съхраняват заедно с оригиналната публикация за един и същ определен период от време.

Медиите трябва да имат процедури, с които да осигуряват упражняването на правото на отговор и правото да се коригира фалшива информация след публикацията ѝ, което е дори по-жизненоважно в случаи, когато правата на достъп и на поправка са били ограничени преди публикацията (Вж. Работна група по чл.29, Препоръка 1/97, "Законът за защита на личните данни и медиите", 25 Февруари1997).

г.

Лични данни, събрани в нарушение на правата на въпросните лица, първо трябва да бъдат блокирани и впоследствие изтрити от редактора.

д.

Всяко лице трябва да има право да възрази срещу конкретно обработване и да получи ефективно средство за защита в случай на нарушение на правата му за защита на личните данни, след като е уведомено за своите права, така че средствата за защита да бъдат ефикасни на практика и да не остават само на теория.

Засегнатите лица трябва да могат да възразят директно до медията разпространила репортажа, до регулаторния орган и впоследствие до надзорния орган по защита на личните данни и Съда.

Лицата трябва също да имат право на подходяща компенсация, пропорционална на нарушението и неговите последици.

В *делото Аврам и Други с/у Молдова* жалбоподателите, пет жени, се оплакват във връзка с предаване по национална телевизия на 10 май 2003 г. на интимни видео кадри за тях в сауна с пет мъже, четирима от които са полицаи. Кадрите са използвани в програма за корупцията в журналистиката, и във вестник Акценти. Съдът отбелязва, че намесата в правото на жалбоподателите на личен живот не е под въпрос. Това беше признато и от националния съд и жалбоподателите получиха компенсация.

В решението си съдът прецени, че сумите, отпуснати на национално ниво, бяха твърде малки, за да бъдат пропорционални на подобно сериозно нарушение на правото на жалбоподателите на личен живот, каквото е предаването на интимни кадри за тях по

националната телевизия. Съдът взе предвид драматичния ефект върху личния живот, семейния и социалния живот и реши да им се присъди допълнителна компенсация.

7.2 Мерки за сигурност

Подходящи мерки за сигурност следва да се предприемат за защита на личните данни, съхранявани в автоматизирани регистри, срещу случаен или неоторизиран достъп, унищожаване или случайна загуба, изменение или разпространение на данните.

Медиите трябва да предприемат подходящи и разумни стъпки за съхранението на лични данни и да предотвратят тяхната умишлена или поради нехайство кражба, загуба или злоупотреба. Те трябва да защитят техническите устройства (политика за силни пароли, контрол на влизането, подходящи back-up системи, антивирусна защита, т.н.) използвани вътре и извън организацията (USB, смартфони, лаптопи, т.н.).

В същото време медиите трябва да предприемат физически мерки за сигурност и политики (заклучващи системи, аларми, ограничен достъп до съоръженията, т.н.). Трябва да бъдат приети управленски и организационни мерки, например да се регулират отношенията с обработващи данните и подизпълнители, да се определят ограничен брой лица, които да могат да имат достъп до личните данни или да организират строго разделяне на журналистическата и нередакционната дейности на медията.

7.3 Обработване на нередакционно съдържание

а.

Обхватът на законодателството за защита на личните данни е изключително широк и медиите трябва да имат предвид, че принципите на защита на личните данни са напълно приложими по отношение на нередакционно съдържание.

„Освобождаването на медиите“ е необходимо, но е строго ограничено до редакционното и журналистическото съдържание. То не се прилага към други дейности на медиите, например когато обработват лични данни за комерсиални или административни цели.

В последния случай, медиите трябва да бъдат смятани за „традиционни“ администратори на данни и напълно да отговарят на изискванията за защита на личните данни.

Например, медиите трябва напълно да прилагат принципите за защита на личните данни, когато обработват лични данни на техните абонати (например за целите на рекламата) или на техните служители.

Когато се обработват лични данни, пресата следва да прави ясно разграничение между редакционните и комерсиалните или административните цели.

б.

Личните данни, събрани за нередакционни цели, трябва да бъдат обработвани, само ако има законови основания за това. Принципите на защита на личните данни трябва винаги да се спазват.

Наличието на законово основание за обработка на лични данни е предварително условие за законността на самата обработка.

Заедно с наличието на законово основание за обработка на лични данни, медиите трябва да вземат предвид следните принципи на обработката на лични данни:

- > данните трябва да се обработват добросъвестно и законосъобразно, без да се накърнява достойнството на субекта на данни;
- > данните могат да бъдат обработвани само за конкретни, ясно дефинирани и законосъобразни цели. Допълнително обработване на лични данни за цели, които са несъвместими с началната цел, са недопустими;
- > данните могат да бъдат обработвани само до степента необходима, за да се постигне съответната законосъобразна цел. Данните следва да бъдат адекватни и пропорционални на целта, за която се обработват;
- > данните трябва да бъдат валидни, точни и актуализирани, ако е нужно. Събирането на лични данни без законово основание и неуместна за обработката цел, трябва да бъдат блокирани, изтрети или унищожени;
- > лични данни могат да се съхраняват само за периода необходим за постигане на целта за обработката на данните. След постигане на целта, те трябва да бъдат блокирани, изтрети или унищожени, или съхранявани във форма, която изключва идентифицирането на лицето, освен ако законът не разпорежда друго.

Всички принципи за защита на личните данни трябва да бъдат взети предвид.

7.4 Най-добрите практики за осигуряване и демонстриране на съответствие

Въпрос на добра практика е медиите да предприемат всички необходими мерки, за да осигурят съответствие с изискванията за защита на личните данни и да демонстрират това съответствие.

Може да се спомене например полезността на следните инструменти за „отчетност“:

- > назначаване на служител по защитата на личните данни;
- > създаване на регистър за дейностите по обработка на лични данни;
- > изработване на политика за неприкосновеността на данните;
- > вътрешни процедури за разглеждане на последствията от защитата на лични данни в ключови етапи на журналистическата дейност и за приемане на бързи решения в случаи на етични затруднения;
- > вътрешни процедури за изготвяне на информационни бележки, за работа по оплакванията, за уведомяване на ръководството на организацията, за контакти с органа по защита на личните данни, за работа по случаи на пробив в сигурността, т.н.;
- > разработване на оценка за въздействието на неприкосновеността на данните в случаи на рискове за лицата;
- > редовни одити за проверка и осигуряване на съответствие с изискванията;
- > преглед на договорите и отношенията в обработващите данните и подизпълнителите;
- > обучение по основната защита на лични данни и по неприкосновеността за журналисти и за служители;
- > дейности за повишаване на информираността (ясна информация за лицата, специална защита на данните и страница за неприкосновеността на уеб-сайта или в Интернет, т.н.).

Подходящи "инструменти за отчетност" може да бъдат адаптирани към размера и ресурсите на медията.

8 ПРЕПРАТКИ

Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи

Член 8 – Право на зачитане на личния и семейния живот

1. Всеки има право на зачитане на неговия личен и семеен живот, на неговото жилище и тайната на неговата кореспонденция.

2. Намесата на държавните власти в ползването на това право е недопустима освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите.

Член 10 – Свобода на словото

1. Всеки има право на свобода на изразяването на мнения. Това право включва свободата да отстоява своето мнение, да получава и да разпространява информация и идеи без намеса на държавните власти и независимо от границите. Този член не забранява на държавите да въвеждат разрешителен режим за дейността на радио и телевизионните компании и производителите на кинематографична продукция.

2. Ползването на тези свободи, доколкото е съпроводено със задължения и отговорности, може да бъде обусловено от процедури, условия, ограничения или санкции, които са предвидени от закона и са необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност, териториалната цялост, за предотвратяване на безредици или на престъпления, за защитата на здравето и морала, както и на репутацията или на правата на другите, за предотвратяване на изтичането на секретна информация или за поддържане на авторитета и безпристрастността на правосъдието.

Документи на Съвета на Европа

Конвенция за защита на лицата по отношение на обработката на личните данни
Препоръка CM/Rec(2018)1 на Комитета на министрите до държавите членки по медийния плурализъм и прозрачността на собствеността на медиите

Препоръка CM/Rec(2016)4 на Комитета на министрите до държавите членки за защита на журналистиката и на безопасността на журналистите и други медийни дейци

Препоръка CM/Rec(2011)7 на Комитета на Министрите до държавите членки относно новото понятие за медия

Декларация на Комитета на Министрите по защита и утвърждаване на разследващата журналистика (26 септември 2007 г.)

Резолюция 2066 (2015), Отговорност на медиите и етика в променящата се медийна среда, Парламентарна Асамблея

Резолюция 1843 (2011), Защита на неприкосновеността и личните данни в Интернет и онлайн медиите, Парламентарна Асамблея

Резолюция 1165 (1998), Правото на неприкосновеност на личния живот, Парламентарна Асамблея

Практика на Европейския съд по правата на човека

- А. с/у Норвегия*, No. 28070/06, 9 април 2009 г.
Агейев с/у Русия, No. 7075/10, 18 април 2013 г.
Алкая с/у Турция, No. 42811/06, 9 октомври 2012 г.
Армониене с/у Литва, No. 36919/02, 25 ноември 2008 г.
Аксел Спрингер Аг с/у Германия[GC], No. 39954/08, 7 февруари 2012 г.
Бедат с/у Швейцария[GC], No. 56925/08, 29 март 2016 г.
Бирюк с/у Литва, No. 23373/03, 25 Ноември 2008 г.
Бьорк Еидсдотир с/у Исландия, No. 46443/09, 10 юли 2012 г.
Бладет Тромсо и Стенсаас с/у Норвегия, No. 21980/93, 20 май 1999 г.
Бодрожич с/у Serbia, No. 32550/05, 23 юни 2009 г.
Болен с/у Германия No. 53495/09 и *Ернст Аугуст фон Хановер с/у Германия* No. 53649/09, 19 февруари 2015 г.
Кудерк и Хачеъе Филипачи Съдр. с/у Франция [GC], No. 40454/07, 10 ноември 2015 г.
Доротеа Силер-Джауч с/у Германия и *Гюнтер Джауч с/у Германия*, Nos. 68273/10 and 34194/11, 24 Май 2016 г. (решение)
Егеланд и Хамсеид с/у Норвегия, No. 34438/04, 15 април 2009 г.
Ерла Хлинсдотир (No.2), No. 54125/10, 21 октомври 2014 г.
Фелдек с/у Словакия, No. 29032/95, 12 юли 2001 г.
Флинкила и др. с/у Финландия, No. 25576/04, 6 април 2010 г.
Фюрст-Пфайфер с/у Австрия, No 33677/10 and 52340/10, 17 май 2016 г.
Гусева с/у България, No. 6987/07, 17 февруари 2015 г.
Хачете Филипачи Сдр. с/у Франция, No. 71111/01, 14 юни 2007 г.
Хачете Филипачи Сдр. с/у Франция[GC], No. 40454/07, 10 ноември 2015 г.
Хачете Филипачи Сдр. ("Ici Paris") с/у Франция, No. 12268/03, 23 Юли 2009 г.
Халдиман и др. с/у Швейцария, No. 21830/09, 24 Февруари 2015 г.
Яновски с/у Полша, No. 25716/94, 21 Януари 1999 г.
Кан с/у Германия, No. 38030/12, 21 Септември 2016 г.
Кхмел с/у Русия, No. 20383/04, 12 Декември 2012 г.
Кужин и др. с/у Русия, No. 13470/02, 23 Октомври 2008 г.
Кроне Ферлаг ГмбХ & Со. КГ с/у Австрия, No. 34315/96, 26 Февруари 2002 г.
Кроне Ферлаг ГмбХ & Со. КГ и Кроне Мултимедия ГмбХ & Со КГ с/у Австрия, No. 33497/07, 17 Януари 2012 г.
Леемпоел & S.A. ED. Цине Ревю с/у Белгия, No. 64772/01, 9 Ноември 2006 г.
Лилло-Стенберд и Сетер с/у Норвегия, No. 13258/09, 16 Януари 2014 г.
Миткус с/у Латвия, No. 7259/03, 2 Октомври 2012 г.
МГН Лтд. с/у Обединеното Кралство, No. 39401/04, 18 Януари 2011 г.
Мосли с/у Обединеното Кралство, No. 48009/08, 10 Май 2011 г.
Мюлер с/у Германия(Dec.), No. 43829/07, 14 Септември 2010 г.
Остерраихишер Рундфунк с/у Австрия, No. 35841/02, 7 Декември 2006 г.

Реск. С/У Обединеното Кралство, No. 44647/98, 28 Януари 2003 г.
Пентикайнен с/у Финландия [GC], No. 11882/10, 20 Октомври 2015 г.
Пеклос и Дажурлис с/у Гърция, No. 1234/05, 15 Януари 2009 г.
Рено с/у Франция, No. 13290/07, 25 Февруари 2010 г.
Салиху и др. с/у Швеция, No. 33628/15, 10 Май 2016 г. (decision)
Швайцерише Радио- и Ферсехгеселшафт СРГ с/у Швейцария, No. 34124/06, 21 Юни 2012 г.
Селисто с/у Финландия, No. 56767/00, 16 Ноември 2004 г.
Стандард Ферлагс ГмбХ с/у Австрия (No.2), No. 21277/05, 4 Юни 2009 г.
Стандард Ферлагс ГмбХ с/у Австрия (No. 3), No. 34702/07, 10 Януари 2012 г.
Тома с/у Румъния, No. 42716/02, 24 Февруари 2009 г.
Ферлагсгрупе Нюс ГмбХ с/у Австрия, No. 10520/02, 14 Декември 2006 г.
Фон Хановер с/у Германия, No. 59320/00, 24 Юни 2004 г.
Фон Хановер с/у Германия(No.2) [GC], Nos. 40660/08 and 60641/08, 7 Февруари 2012 г.
Уайт с/у Швеция, No. 42435/02, 19 Септември 2006 г.
Виртшафтс-Тренд Цаитхрифтер-Ферлагсгеселшафт ГмбХ с/у Австрия (no.2), No. 62746/00, 14 Ноември 2002 г. (решение)
У с/у Швейцария, No. 22998/13, 06 Юни 2017 г.
Звагулис с/у Литва, No. 8619/09, 26 юнуари 2017 г. (decision)